

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Brzozowska (sprawozdawca)
Sędziowie:	SA Zbigniew Makarewicz SA Wojciech Zaręba
Protokolant	sekretarz sądowy Agnieszka Muszyńska

przy udziale Leopolda Piętała prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Lublinie

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2014 r.

sprawy **A. R.** oskarżonej z art. 156 § 3 kk

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 10 lutego 2014 r., sygn. akt IV K 228/13

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. N. – Kancelaria Adwokacka w L. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

III. zwalnia oskarżoną od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i określa, że wchodzące w ich skład wydatki ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

A. R. została oskarżona o to, że w dniu 16 marca 2013 r. w C., woj. (...), przewidując i godząc się na spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu u J. W. wielokrotnie uderzała w/w pięścią w twarz i kopała go wielokrotnie obutymi nogami z dużą siłą po twarzy i głowie, czym spowodowała u niego obrażenia ciała w postaci wieloodłamowego złamania kości twarzy i twarzoczaszki, krwiaków śródmózgowych, utraty przytomności z długotrwałą niewydolnością oddechową wymagającą wentylacji mechanicznej, ran okolicy czołowej i powieki prawej, ran języka, licznych krwiaków w obrębie jamy ustnej, wybitcia zęba 26, masywnej rany tłuczonej małżowiny usznej z rozerwaniem lewej błony bębenkowej i lewego przewodu słuchowego zewnętrznego, krwiaka okularowego obu oczodołów oraz licznych zasinień w obrębie twarzy, które to obrażenia spowodowały jego zgon,

tj. o przestępstwo z art. 156 § 3 k.k.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 10 lutego 2014 roku **A. R.** uznał za winną tego, że 16 marca 2013 r. w C., woj. (...), przewidując i godząc się na spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu wielokrotnie uderzała i kopała J. W. w głowę, powodując u niego wieloodłamowe złamanie kości twarzy i twarzoczaszki, krwiaki śródmózgowe, utratę przytomności z długotrwałą niewydolnością oddechową wymagającą wentylacji mechanicznej, rany okolicy czołowej i powieki prawej, rany języka, liczne krwiaki w obrębie jamy ustnej, wybite zęba 26, masywną ranę tłuczoną małżowiny usznej z rozerwaniem lewej błony bębenkowej i lewego przewodu słuchowego zewnętrznego, krwiaka okularowego obu oczodołów oraz liczne zasinienia w obrębie twarzy, co stanowiło chorobę realnie zagrażającą życiu, w następstwie której J. W. zmarł w dniu 29 maja 2013 r. tj. przestępstwa z art. 156 § 3 k.k. i za to na podstawie art. 156 § 3 k.k. A. R. skazał na karę 6 (sześciu) lat pozbawienia wolności;

w oparciu o treść art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżoną od zapłaty kosztów sądowych w całości i ustalił, że uiszczone wydatki pokrywa Skarb Państwa;

na podstawie art. 618 § 1 pkt. 11 k.p.k. oraz § 14 ust. 2 pkt. 5 i § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. N. - Kancelaria Adwokacka w L. (...), 20 (tysiąc trzydzieści trzy 20/100) złotych tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą obronę wykonywaną z urzędu.

Wyrok ten zaskarżyła obrońca oskarżonej w całości. Skarżąca zarzuciła obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 167 w zw. z art. 201 in fine k.p.k. poprzez nieuzasadnione oddalenie wniosku dowodowego obrońcy oskarżonej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu laryngologii i anestezjologii dla ustalenia czy zaprzestanie leczenia pokrzywdzonego J. W. na oddziale laryngologicznym i przeniesienie go na oddział opieki paliatywnej miało wpływ na jego śmierć, w sytuacji, gdy z opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej wynika, że pomiędzy doznanymi obrażeniami a ciężkim stanem pokrzywdzonego istnieje jedynie pośredni związek przyczynowy oraz że długi okres przeżycia w/w w szpitalu i zaawansowane procesy gojenia uniemożliwiają dokładną ocenę pierwotnego charakteru bezpośrednich następstw doznanego urazu, co mogło mieć wpływ na treść wyroku poprzez poczynienie błędnych ustaleń faktycznych, co do popełnienia przez oskarżoną przestępstwa z art. 156 § 3 k.k..

Podnosząc ten zarzut obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym.

Zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 167 k.p.k. w zw. z art. 201 in fine k.p.k. jest całkowicie chybiony.

Przepis art. 167 k.p.k. obliguje sąd do przeprowadzenia dowodów (na wniosek stron albo z urzędu) tylko i w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla wyjaśnienia wszystkich istniejących okoliczności sprawy. Subiektywne podważanie przez stronę niekorzystnych dla niej wniosków wynikających z opinii spełniającej wymogi wynikające z art. 201 k.p.k., nie uzasadnia potrzeby powołania kolejnego dowodu, zwłaszcza gdy stawiana przez skarżącą teza nie jest w stanie podważyć uznanych za logiczne końcowych wniosków opinii. Jedynie w sytuacji, gdy opinia jest niepełna lub niejasna albo, gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie, można wezwać ponownie tych samych biegłych lub powołać innych, o czym stanowi art. 201 k.p.k.. Tak więc w myśl tego przepisu, sąd może powołać innych biegłych tylko wtedy, gdy stwierdzi, że opinia jest niepełna lub niejasna, albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie (zob. postanowienie SN z dnia 18 grudnia 2008 roku, VKK 283/08, LEX nr 485022, wyrok SA w Łodzi z dnia 5 grudnia 2011 roku, II AKa 229/11, LEX 1261022).

W orzecznictwie przyjmuje się, że opinia jest niepełna, jeżeli biegły nie udziela odpowiedzi na wszystkie postawione pytania, na które zgodnie z zakresem posiadanych wiadomości specjalnych i udostępnionym mu materiałem dowodowym może oraz powinien udzielić odpowiedzi, lub jeśli nie uwzględni wszystkich istotnych dla

rozstrzygnięcia konkretnej sprawy okoliczności bądź nie zawiera uzasadnienia wyrażonych w niej ocen lub poglądów. Za opinię niejasną uznaje się natomiast taką, której sformułowania nie pozwalają na zrozumienie wyrażonych w niej ocen i poglądów oraz sposobu dochodzenia do nich albo, gdy posługuje się ona nielogicznymi argumentami. Z kolei opinia wewnętrznie sprzeczna to taka, gdy zawarte w niej wnioski są nielogiczne albo nie znajdują oparcia w przeprowadzonych przez biegłego badaniach bądź też budzą zastrzeżenia co do ich trafności w porównaniu z podanym w opinii materiałem badawczym, a także gdy w opinii podano kilka różnych wzajemnie wykluczających się ocen i wniosków (por. T. Grzegorzczak, Kodeks Postępowania Karnego. Komentarz, Wydanie IV, Zakamycze 2005, s. 521-522).

Wbrew odmiennemu stanowisku autorki apelacji, brak jest podstaw do dyskredytowania pisemnej opinii Zakładu Medycyny Sądowej Akademii Medycznej w L.. Słusznie uznał Sąd Okręgowy opinię tą za jasną, pełną i nie zawierającą wewnętrznej sprzeczności.

Z opinii tej (k. 226-234) jednoznacznie wynika, że do zgonu J. W. doszło w mechanizmie ostrej niewydolności oddechowej – krążeniowej na skutek powikłań zapalnych w obrębie układu oddechowego, co jest typowe i często niemożliwe do uniknięcia u osób pozostających przez dłuższy czas w wymuszonej pozycji leżącej, zwłaszcza z zaburzeniami przytomności i sztucznie wentylowanych po urazach ośrodkowego układu nerwowego. Zdaniem biegłych pomiędzy obrażeniami doznanymi przez J. W. i związanym z nimi ciężkim i obłożnym stanem pokrzywdzonego, a wystąpieniem dalszych powikłań i w ich konsekwencji śmierci J. W. istnieje pośredni związek przyczynowy (pkt. II opinii, k. 233).

Wbrew subiektywnemu przekonaniu skarżącej nie ma sprzeczności pomiędzy przytoczonym fragmentem opinii, a stwierdzeniem biegłego o braku możliwości dokładnej oceny pierwotnego charakteru bezpośrednich następstw doznanego urazu ze względu na długi okres przeżycia i zaawansowane procesy gojenia (pkt. III opinii, k. 233). To stwierdzenie biegłego dotyczy tylko pierwotnego charakteru bezpośrednich następstw urazu, ustalenie którego wyłącznie w oparciu o oględziny i sekcję zwłok J. W., przeprowadzonych po upływie ponad dwóch i pół miesiąca od urazu, okazało się niemożliwe. Został on ustalony przez biegłego przede wszystkim w oparciu o dokumentację medyczną oraz lokalizację ujawnionych w toku oględzin zwłok blizn w obrębie twarzy. Powyższe dowody pozwalały na kategorię zaopiniowanie, że charakter i lokalizacja obrażeń były typowe dla następstw urazu czynnego, tj. na skutek bicia rękami i kopania (pkt. III opinii, k. 233). Opinia w tej części jest całkowicie zbieżna z wydaną w dniu 27 maja 2013 roku opinią biegłego lekarza A. D., zawartą na k. 146 akt sprawy, w której również stwierdzono, że obrażenia pokrzywdzonego mogły powstać w wyniku uderzenia pięścią w twarz oraz kopania w głowę. Nie kwestionuje natomiast autorka apelacji - i słusznie - opinii w zakresie oceny bezpośrednich skutków urazu jako choroby realnie zagrażającej życiu pokrzywdzonego w rozumieniu art. 156 § 1 pkt. 2 k.k., skoro w ich następstwie doszło do ostrej niewydolności oddechowej (a także krążeniowej) z koniecznością długotrwałego stosowania respiroterapii.

Opinię tą biegły dr G. T. potwierdził w całości na rozprawie, wskazując, że obrażenia opisane w dokumentacji medycznej i blizny ujawnione podczas oględzin i sekcji zwłok zlokalizowane były w różnych okolicach głowy i z różnych stron ciała, co łącznie z ich liczbą (co najmniej 5) świadczy o wielokrotności urazów. Stwierdził kategorię, że lokalizacja i charakter obrażeń były typowe dla następstw urazu czynnego, podkreślając równocześnie, że co najmniej dwa z nich zadane zostały z dużą energią (k. 423v-424v).

W toku przesłuchania biegłego na rozprawie apelująca obrońca miała możliwość wyjaśnienia okoliczności sprawy i nurtujących ją (obecnie) wątpliwości. Nie widziała wówczas potrzeby wyjaśnienia – w drodze stosownych pytań do biegłego – ani relacji pomiędzy pkt. II i III opinii Zakładu Medycyny Sądowej, ani również dotyczących sposobu leczenia pokrzywdzonego, w tym związanych z przeniesieniem go na oddział pielęgnacyjny – opiekuńczy (a nie na oddział opieki paliatywnej, jak błędnie podnosi w zarzucie apelacji).

Sąd Okręgowy uwzględniając pisemną oraz ustną opinię biegłego słusznie przyjął, że jest ona spójna i kompletna, zatem brak było podstaw do przeprowadzenia kolejnej opinii. Oddalając wniosek obrońcy w tym przedmiocie zasadnie przyjął, że w sposób oczywisty zmierza on do przedłużenia postępowania (art. 170 § 1 pkt. 5 k.p.k.). W

tym miejscu zauważyć wypada, że nawet przy założeniu (czysto hipotetycznym), że do śmierci pokrzywdzonego mogło przyczynić się również niewłaściwe leczenie pokrzywdzonego na oddziale pielęgnacyjno – opiekuńczym, to okoliczność ta nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 170 § 1 pkt. 2 k.p.k.), w tym prawno-karnej oceny zachowania oskarżonej. Trafnie podniósł bowiem Sąd I instancji, że dla przypisania przestępstwa określonego w art. 156 § 3 k.k. nie jest konieczne, aby zachowanie sprawcy było jedyną przyczyną śmierci ofiary, natomiast konieczne jest ustalenie związku przyczynowego pomiędzy zachowaniem sprawcy, a co najmniej jedną z przyczyn zgonu ofiary, odwołując się do jednolitego orzecznictwa sądowego. Taki związek przyczynowy w rozpoznawanej sprawie istnieje, skoro zostało ustalone, że do zgonu J. W. nie doszłoby, gdyby nie spowodowanie mu przez oskarżoną obrażeń powodujących utratę przytomności z długotrwałą niewydolnością oddechową stanowiących chorobę realnie zagrażającą życiu, wymagających wdrożenia leczenia na oddziale intensywnej terapii, następnie laryngologicznym i wreszcie pielęgnacyjno – opiekuńczym.

Odmienne w tej kwestii zapatrywanie autorki apelacji jest chybione, przez co nie podlegał uwzględnieniu wniosek apelacji o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Skarżąca nie kwestionuje oceny pozostałych dowodów ani poczynionych w jej następstwie ustaleń, w tym dotyczących przebiegu zdarzenia. Wystarczy zatem wskazać, że ocena dowodów uwzględnia reguły określone w art. 7 k.p.k., nie zawiera błędów ani dowolności, zaś poczynione ustalenia są jej logiczną i konieczną konsekwencją, o czym przekonuje pisemne uzasadnienie wyroku spełniające wymogi art. 424 § 1 k.p.k..

Wymierzona oskarżonej kara nie razi surowością. Uwzględnia wszystkie okoliczności decydujące o wymiarze kary określone w art. 53 k.k., a w tym wysoki stopień społecznej szkodliwości czynu, brutalność i bezwzględność działań oskarżonej, podjętych wobec bezbronego pokrzywdzonego, praktycznie bez powodu, dotychczasowy styl życia oskarżonej, wielokrotną (7 – krotną) jej karalność za przestępstwa umyślne (m. in. za przestępstwo przeciwko zdrowiu z art. 159 k.k.) i nieskuteczność stosowanych wobec niej kar bezwzględnego pozbawienia wolności i kar o charakterze wolnościowym.

Wymierzona oskarżonej kara 6 lat pozbawienia wolności odpowiada połowie górnego ustawowego zagrożenia z art. 156 § 3 k.k. i w ustalonych okolicznościach, przy braku jakichkolwiek elementów łagodzących po stronie oskarżonej, nie może uchodzić za karę rażąco niewspółmiernie surową w rozumieniu art. 438 pkt. 4 k.p.k., w związku z czym brak było podstaw do korekty wyroku w tym względzie.

Mając to wszystko na uwadze i nie stwierdzając uchybień podlegających uwzględnieniu z urzędu wymienionych w art. 439 k.p.k. i art. 440 k.p.k., Sąd Apelacyjny orzekł jak na wstępie.

Stosownie do § 14 ust. 2 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) zasądzone od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy wynagrodzenie za obronę z urzędu wykonaną w postępowaniu odwoławczym.

Orzeczenie o zwolnieniu oskarżonej od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze zapadło w oparciu o art. 624 § 1 k.p.k.. Oskarżona nie posiada majątku, będzie odbywała orzeczoną wobec niej karę, aktualnie odbywa karę orzeczoną w innej sprawie.